Instanţa de fond: Judecătoria Criuleni, sediul central (jud. Alexandru Motricală)

Dosarul nr. 3r-1065/24 (2-22139555-02-3r-28082024)

Republica Moldova
Curtea de Apel Chişinău
D E C I Z I E

17 octombrie 2024 mun. Chişinău

Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Chişinău

Având în componenţa sa:

Preşedintele şedinţei, judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Dașchevici Grigore şi Bostan Angela

A judecat în ordinea art. 243 alin. (2) al Codului Administrativ al RM, fără ședință de judecată și fără citarea participanților la proces, recursul declarat de avocatul Sarsaman Grigore în interesele Tatianei Spînu împotriva încheierii Judecătoriei Criuleni, sediul central din 25 iunie 2024, adoptată la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Tatiana Spînu împotriva Primăriei *****, r-nul Dubăsari, terț interesat Nicolae Variaghin cu privire la contestarea actelor administrative.

Audiind raportul judecătorului Bostan A., în baza materialelor cauzei şi argumentelor recursului, Colegiul

c o n s t a t ă :

<u>Obiectul acțiunii, circumstanțele cauzei.</u>

La data de 23.09.2022, Tatiana Spînu a depus acţiunea în contencios administrativ împotriva Primăriei *****, r-nul Dubăsari, terț interesat Nicolae Variaghin, privind contestarea actelor administrative individuale.

În motivarea acţiunii a indicat, că a primit prin moştenire de la Tincul Nicolae Petru casa de locuit cu terenul aferent cu numărul cadastral *****. Vareaghin Nicolae este proprietarul terenului cu nr.cadastral *****, terenurile date sunt învecinate între ele şi se află în raionul Dubăsari, satul Pîrîta.

Vareaghin Nicolae a construit pe terenul său o construcţie cu nr.cadastral *****.01 în baza autorizaţiei de construcţie nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism nr.09 din 18.11.2005.

La data de 14 august 2006 a fost întocmit procesul-verbal de recepţie finală nr.8/01 din 14 august 2006 a construcţiei respective, preşedintele comisiei de recepţie finală şi totodată proprietarul construcţiei fiind Vareaghin Nicolae.

În opinia reclamantei, imobilul construit contravine normativelor în construcţie СНиП 2.07.01-89* (Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений) precum şi prevederilor documentului normativ în construcţii NCM.B 01.05:2019 «Urbanism. Sistematizarea şi amenajarea localităţilor urbane şi rurale» aprobat şi pus în aplicare prin Ordinul Ministerului Economiei şi Infrastructurii nr.97 din 12.04.2019 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr.148 - 158, art.709) cu aplicare din 26.04.2019 şi anume sunt amplasate cu încălcarea distanţei de 1 m pînă la graniţa sectorului adiacent vecin, iar după cerinţele respectării regulilor antiincendiare distanţa minimă de la construcţia vecină urmează a fi minim de 6 m. Potrivit pct.1.2 al acestui document normativ în construcţii «Cerinţele către activităţile urbanistice, expuse în prezentul normativ, sunt obligatorii pentru elaborarea, consultarea, avizarea, aprobarea şi realizarea planurilor urbanistice şi a documentaţiei de proiect pentru construcţii, precum şi pentru luarea deciziilor de către autorităţile publice centrale şi locale, instituţiile abilitate cu funcţii de monitorizare şi control, organele de drept». Construcţia lui Vareaghin N., care este alipită la casa de locuit a reclamantei, afectează dreptul de proprietate a reclamantei prin atentare inadmisibilă asupra terenului şi casei de locuit. Dat fiind faptul că în construcţia sa Vareaghin N. se ocupă de procesele de producere, comercializează materiale de construcţie, substanţe inflamabile şi în continuare persistă pericolul de incendiu care în mod inevitabil v-a afecta şi construcţia reclamantei.

Analiza certificatul de urbanism nr.09 din 18.11.2005 constată că acesta a fost eliberat cu abateri de la legislaţia în vigoare. În conformitate cu prevederile pct.15 lit.d) al Regulamentului privind certificatul de urbanism şi autorizarea construirii sau desfiinţării construcţiilor şi amenajărilor, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.36 din 18 aprilie 1997 la capitolul regimul urbanistic-arhitectural, în mod obligatoriu în certificat urma să fie indicată alinierea terenului şi a construcţiilor faţă de străzile adiacente terenului şi distanţele construcţiilor faţă de proprietăţile vecine, ceea ce nu există în certificatul de urbanism nr.09 din 18.11.2005. Prin urmare şi autorizaţia de construcţie nr.01 din 16.01.2006 a fost eliberată ilegal.

Iar analiza atentă a certificatului de urbanism nr.09 din 18.11.2005, denotă că acesta este unul informativ şi nu pentru proiectare.

Ulterior, conform răspunsului pîrîtului nr.334 din 13.09.2019, în anul 2013 Vareaghin Nicolae a obţinut de la partea/pîrîtă certificatul de urbanism nr.13 din 31.10.2013 privind „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei *****3” şi

autorizaţia de construcţie nr.08 din 02.12.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei cu suprafaţa de 132,0 m.p.”. Consideră că acestea au fost emise cu abateri grave de la legislaţia în vigoare şi anume.

Potrivit prevederilor art.6 lit.d) al Legii nr.163 din 09.07.2010, privind autorizarea executării lucrărilor de construcţie, la capitolul regimul urbanistic-arhitectural, în mod obligatoriu în certificatul pentru proiectare nr.13 din 31.102013 urma să fie indicată alinierea terenului şi a construcţiilor faţă de străzile adiacente terenului şi distanţele construcţiilor faţă de proprietăţile vecine ceea ce nu există în certificat. Prin urmare şi autorizaţia de construcţie nr.08 din 02.12.2013 a fost eliberată ilegal.

Solicită reclamanta anularea autorizaţiei de construire nr.08 din 02.12.2013 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.13 din 31.10.2013, încasarea cheltuielilor de judecată în contul pîrîtului (Vol.I f.d.5-8).

La 07.12.2023 reclamanta, Tatiana Spînu și-a completat acțiunea cu o pretenție suplimentară, astfel solicitînd și:

- Anularea autorizaţiei de construire nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.09 din 18.11.2005 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile (Vol.II f.d.1-5).

<u>Soluția procesuală a instanței de fond ce constituie obiect al recursului.</u>

Prin încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul central din 25 iunie 2024, s-a declarat inadmisibilă, acţiunea Tatianei Spînu împotriva Primăriei **, r-nul Dubăsari, terț interesat Nicolae Variaghin cu privire la anularea:***

- autorizaţiei de construire nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.09 din 18.11.2005 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile;

- autorizaţiei de construire nr.08 din 02.12.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei cu suprafaţa de 132,0 m.p.” şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.13 din 31.10.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei **” eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile.***

<u>Argumentele recurentului vis-a-vis de pretinsele încălcări.</u>

Invocînd ilegalitatea încheierii instanţei de fond, la 27 iunie 2024, Tatiana Spînu, prin intermediul reprezentantului său, avocatul Sarsaman Grigore, a înaintat recurs asupra acesteia, apreciind ca fiind ilegal actul judecătoresc contestat.

În motivarea recursului, reprezentantul recurentei a indicat că, potrivit prevederilor art.258 alin.(3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examena în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod, speței sunt aplicabile prevederile Codului administrativ, însă prin derogare, admisibilitatea acțiunii în contencios

administrativ se va face conform prevederilor în vigoare pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod.

La acest capitol instanța de fond face referire la prevederile art.l alin.(2) din Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000 (în vigoare la momentul emiterii actelor administrative contestate), care prevede că, orice peroană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termen legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoaștereaa dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Deci, se constată că chestiunea admisibilității acțiunii în contencios administrativ în speța dată se v-a soluționa în conformitate cu prevederile Legii contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000.

În acest context reprezentantul recurentei subliniază că Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000 nu conține careva prevederi sau condiții de inadmisibilitate a acțiunii în contencios administrativ în speța dată chiar dacă și nu a fost respectată procedura prealabilă, în asemenea situație acțiunea oricum este admisibilă, instanța de fond greșit interpretînd norma legală din Legea Contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000.

La acest capitol instanța greșit a aplicat prevederile art.207 alin.(2) lit.f) Cod administrativ, dat fiind faptul că procedurile prealabile și chestiuni de admisibilitate se soluționează conform prevederilor Legii contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000.

Instanța a specificat în încheierea sa că pentru certificatul de urbanism pentru proectare nr.09 din 18.11.2005 și autorizației de construire nr.01 din 16.01.2006 nu a fost respectată procedura prealabilă. Însă conform acțiunii înaintate s-a mai solicitat anularea certificatului de urbanism pentru proectare nr.13 din 31.102013 și autorizației de construire nr.08 din 02.12.2013, eliberate pe numele lui Vareaghin Nicolae Vasile, procedura prealabilă fiind respectată întocmai. Instanța însă a trecut cu vederea acestă cerință a acțiunii și nici nu a supus testului de admisibilitate sau inadmisibilitate a acțiunii.

Deasemenea în încheierea recurată, instanța de fond a stabilit că nu se regăsește un argument credibil care să explice cauza ridicării chestiunii anulării actelor administrative contestate peste o perioadă atît de îndelungată de la emiterea și efectuarea înregistrărilor în registrul bunurilor imobile. A mai menționat instanța că au trecut 9, 16 ani de la emiterea actelor respective și ca temei de inadmisibilitate a acțiunii a invocat expirararea a tututror termenlor de prescripție extinctivă de valorificare și apărare a dreptului său subiectiv civil, iar repunerea în termen nu s-a solicitat.

La capitolul dat, reprezentantul recurentei subliniază că, instanța a încălcat prevederile art.394 din Cod civil care prevede că acțiunea privin apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai dacă persoana în a cărei favoare a curs prescripția, creditorii persoanei sau oricare altă persoană care are interes legitim a ridicat excepția de tardivitate conform Codului de procedură civilă.

Din materialele cauzei rezultă că nici primăria sat.Pîrîta nici intervenientul accesoriu Vareaghin Nicolae nu au invocat aplicarea prescripției extinctive și a excepției de tardivitate, iar instanța de judecată din oficiu nu este în drept să o aplice.

Solicită reprezentantul recurentei admiterea recursului, anularea încheierii instanței de fond, cu remiterea cauzei spre examinare în instanța de fond.

Poziția părții intimate:

Prin referința depusă terțul Nicolae Variaghin a solicitat respingerea recursului declarat de Tatiana Spînu, cu menținerea încheierii Judecătoriei Criuleni, sediul central din 25 iunie 2024, ca fiind legală și întemeiată.

Verificarea întrunirii condițiilor de admisibilitate a recursului.

În conformitate cu reglementările art. 241 alin. (1), (3) Cod administrativ, încheierile primei instanţe şi ale instanţei de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărîre, în cazurile prevăzute de prezentul cod şi de alte legi. Pentru contestarea cu recurs a încheierilor judecătoreşti se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Potrivit prevederilor art.242 Cod administrativ, recursul împotriva încheierii judecătoreşti se depune motivat la instanţa de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătoreşti, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanţa de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntîrziat recursul împotriva încheierii judecătoreşti împreună cu dosarul judiciar instanţei competente să soluţioneze recursul.

Articolul 236 Cod administrativ, prevede expres că instanţa de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs.

Apelul se declară inadmisibil în special cînd:

a) hotărîrea în fond nu poate fi contestată cu apel;

b) apelul este depus în mod repetat;

c) apelul este depus de o persoană neîmputernicită;

d) apelul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art.232 alin.(1);

e) motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.232 alin.(2);

f) cererea de apel nu corespunde cerinţelor stabilite la art.233 alin.(1) şi (2) şi art.234 alin.(1) şi apelantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanţa de judecată.

Respectiv, potrivit principiului simetriei juridice, care implică abordarea subsumară a Codului administrativ, criteriile de admisibilitate a apelului, reglementate conform art.236 Cod administrativ sunt aplicabile în cadrul procedurii de contestare cu recurs a încheierilor instanțelor de fond.

Completul judiciar atestă încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul central din 25 iunie 2024 a fost comunicată reprezentantului recurentei la 3 august 2023.

Cererea de recurts a fost depusă la 27 iunie 2024.

În circumstanțele descrise supra, Completul judiciar concluzionează despre faptul că recursul declarat de Tatiana Spînu, prin intermediul reprezentantului său, avocatul Sarsaman Grigore a fost depus în interiorul termenul legal. Recursul depus conține motivarea temeiurilor de fapt și de drept pe care recurentul î-și întemeiază pretențiile.

Totodată se atestă că, Tatiana Spînu a prezentat dovada de plată taxei de timbru, în conformitate cu prevederile Legii taxei de stat, nr. 213 din 31.07.2023.

În condițiile descrise mai sus, în temeiul reglementărilor art. 233; 236; 241 Cod Administrativ, Completul specializat în materie de contencios administrativ concluzionează despre întrunirea condițiilor de admisibilitate a recursului în cauză, motiv din care acesta urmează a fi judecat în fond.

<u>Aprecierea instanţei de recurs a argumentelor părţilor şi cadrului legal aplicabil situaţiei litigioase:</u>

Analizând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, în coraport cu cadrul legal aplicabil raportului juridic litigios, Colegiul consideră că recursul urmează a fi respins ca neîntemeiat, din următoarele motive.

Conform art. 192 alin. (1) Cod administrativ*, pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ la curţile de apel şi la Curtea Supremă de Justiţie se instituie complete şi/sau colegii specializate de judecători.*

Potrivit art. 194 alin. (1) Cod administrativ*, în procedura în prima instanţă, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.*

Potrivit art. 243 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, *examinînd recursul împotriva încheierii judecătoreşti, instanţa adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.*

În conformitate cu prevederile art. 243 alin. (2) Cod administrativ, *instanţa competentă soluţionează recursul împotriva încheierilor judecătoreşti fără*

şedinţă de judecată. Dacă consideră necesar, instanţa competentă poate cita participanţii la proces.

Conform art. 243 alin. (3) Cod administrativ, *decizia prin care se soluţionează recursul împotriva încheierii judecătoreşti se motivează în scris.*

Potrivit art. 1 Cod administrativ, (1) Legislaţia administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la înfăptuirea activităţii administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia. (2) Legislaţia administrativă se întemeiază pe normele constituţionale dezvoltate în prezentul cod, în alte legi şi în alte acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile administrative şi care trebuie să fie în concordanţă cu Constituţia Republicii Moldova. (3) Actele normative subordonate legii se aplică la reglementarea raporturilor administrative doar în cazurile în care sînt emise în temeiul legii şi nu contravin ei.

Art. 2 Cod administrativ prevede că, (1) Prevederile prezentului cod determină statutul juridic al participanţilor la raporturile administrative, atribuţiile autorităţilor publice administrative şi ale instanţelor de judecată competente pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ, drepturile şi obligaţiile participanţilor în procedura administrativă şi cea de contencios administrativ. (2) Anumite aspecte ce ţin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară şi nu contravine principiilor prezentului cod.

În temeiul art. 20 din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Potrivit art. 39 alin. (2) din Codul administrativ, orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Conform art. 189 alin. (1) Cod administrativ, (1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

Conform art. 206 alin. (1) lit.a) Cod administrativ, (1) O acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare).

Materialele cazei atestă că, prin acțiunea formulată, cu conretizările ulterioare, reclamanta Tatiana Spînu a solicitat anularea:

- autorizaţiei de construire nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.09 din 18.11.2005 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile;

*- autorizaţiei de construire nr.08 din 02.12.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei cu suprafaţa de 132,0 m.p.” şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.13 din 31.10.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei *****” eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile*.

Ținînd cont de prevererile art. 206 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, în coraport cu pretențiile formulate în acțiune, se reține că, Tatiana Spînu a formulat o acțiune în contestare.

Prin încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul central din 25 iunie 2024, s-a declarat inadmisibilă, acţiunea Tatianei Spînu împotriva Primăriei *****, r-nul Dubăsari, terț interesat Nicolae Variaghin cu privire la anularea:

- autorizaţiei de construire nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.09 din 18.11.2005 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile;

- autorizaţiei de construire nr.08 din 02.12.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei cu suprafaţa de 132,0 m.p.” şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.13 din 31.10.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei *****” eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile.

Completul judiciar apreciază ca fiind întemeiată soluția instanței de fond or, potrivit **art. 3 Cod administrativ**, **legislaţia administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activităţii administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia**, în vederea asigurării respectării drepturilor şi a libertăţilor prevăzute de lege ale persoanelor fizice şi juridice, ţinîndu-se cont de interesul public şi de regulile statului de drept.

Cu raportare la speța în cauză se reține că, Tatiana Spînu a sesizat instanța de contencios administrativ cu prezenta acțiune la data de 23 septembrie 2022, solicitînd verificarea legalității autorizaţiei de construire nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.09 din 18.11.2005 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile; precum și a autorizaţiei de construire nr.08 din 02.12.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei cu suprafaţa de 132,0 m.p.” şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.13 din 31.10.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei *****” eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost aprobat Codul administrativ al Republicii Moldova, care conform art. 257 alin. (1) a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019 şi respectiv a fost abrogată Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din data de 10 februarie 2000.

Potrivit art. 258 alin. (1) Cod administrativ, *procedurile administrative şi procedurile prealabile iniţiate pînă la data intrării în vigoare a prezentului cod, care nu au fost finalizate pînă la 1 aprilie 2019, se vor finaliza conform prevederilor legale valabile pînă la data intrării în vigoare a prezentului cod. Această dispoziţie este valabilă şi pentru procedurile prealabile iniţiate după data intrării în vigoare a prezentului cod referitoare la o procedură administrativă iniţiată pînă la data intrării în vigoare a acestuia.*

Astfel, legiuitorul, prin prisma reglementărilor dispozițiilor finale și tranzitorii ale Codului administrativ a optat pentru soluționarea conflictului de legi în timp la principiul de aplicare a legii vechi sub condiția că procedurile administrative și cererile prealabile au fost initiate **până la 1 aprilie 2019**.

Conform art. 258 alin. (3) Cod administrativ, *procedurile de contencios administrativ iniţiate pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acţiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs şi de contestare cu recurs a încheierilor judecătoreşti.*

Legiuitorul a optat și în cazul respectiv pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări. Astfel, procedurile de contencios administrativ, inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod, se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a Codului administrativ, conform prevederilor acestuia.

Conform prevederilor art. 1 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ (în vigoare până la 01 aprilie 2019), *orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său recunoscut de lege, de către o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanţei de contencios administrativ pentru a obţine anularea actului, recunoaşterea dreptului pretins şi repararea pagubei ce i-a fost pricinuită*.

În conformitate cu art. 3 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ (în vigoare până la 01 aprilie 2019), *obiect al acţiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ şi individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terţ, emise de: a) autorităţile publice şi autorităţile asimilate acestora în sensul prezentei legi; b) subdiviziunile autorităţilor publice; c) funcţionarii din structurile specificate la lit.a) şi b).*

Reieşind din prevederile legale indicate, precum şi din dispoziţiile art.2 şi art.3 ale Legii contenciosului administrativ, obiect al acţiunii în contenciosul

administrativ îl constituie - ***actul administrativ*** cu caracter normativ sau individual; contractul administrativ; nesoluţionarea în termenul legal al unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Noţiunea de „***act administrativ***" este reglementată atât în art.2 din Legea contenciosului administrativ, cât şi în Rezoluţia (77) 31 cu privire la protecţia individului faţă de actele autorităţilor administrative, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. Potrivit acestor reglementări, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voinţă, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorităţi publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorităţii publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertăţile sau interesele persoanelor fizice sau juridice şi care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcţii judiciare.

În temeiul art. 14 al Legii contenciosului administrativ (în vigoare până la 01 aprilie 2019), *persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorităţii publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel. În cazul în care organul emitent are un organ ierarhic superior, cererea prealabilă poate fi adresată, la alegerea petiţionarului, fie organului emitent, fie organului ierarhic superior dacă legislaţia nu prevede altfel. Termenul de 30 de zile specificat la alin.(1) nu se extinde asupra actului administrativ cu caracter normativ*.

Totodată art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ, prevede expres că, *acţiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special cînd: nu sînt întrunite condiţiile prevăzute la art.208.*

Iar art. 208 alin. (1) Cod administrativ prevede că, *în cazurile prevăzute de lege, pînă la înaintarea acţiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.*

Reieșind din cadrul legal analizat, Completul judiciar subliniază că, pentru a pune în mișcare o acțiune în judecată, este necesară îndeplinirea unor condiţii concret reglementate de lege ce ține de formă și conținut, precum ar fi respectarea competenței jurisdicționale, existența capacității procesuale, respectarea procedurii prealabile, revendicarea unui drept vătămat personal etc.

Din normele legale precitate supra rezultă că, respectarea procedurii prealabile de soluţionare a litigiului este obligatorie, în cazul contenciosului administrativ, dacă legea nu dispune altfel.

Respectiv, dacă o persoană se consideră a fi vătămată într-un drept al său şi dorește restabilirea acestuia, ea are dreptul de a iniţia o procedură în ordinea contenciosului administrativ, doar cu respectarea unei procedure prealabile.

În speță, se reține că, la data de 12.08.2022, reprezentantul reclamantei Tatiana Spînu a adresat Primăriei *****, r-nul Dubăsari o cerere prealabilă (f.d.21) prin care a solicitat **anularea certificatului de urbanism nr.13 din 31.10.2013 şi autorizaţiei de construire nr.08 din 02.12.2013** eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile.

Însă la materiale cauzei nu se regăsește dovada respectării procedurii prealabile în ce privește pretenția cu privire la anularea autorizaţiei de construire nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.09 din 18.11.2005 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile.

Mai mult, în motivarea recursului reprezentantul recurentei a subliniat faptul contestării în prealabil doar a certificatului de urbanism nr.13 din 31.10.2013 și autorizaţiei de construire nr.08 din 02.12.2013 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile.

Instanța de recurs remarcă, că prin instituirea procedurii prealabile de soluționare a litigiilor nu s-a urmărit restrângerea accesului liber la justiţie, de care, în mod evident, cel interesat beneficiază în condițiile legii, ci exclusiv instaurarea unui climat de ordine juridică, indispensabil, în vederea exercitării dreptului constituțional statuat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova, prevenindu-se, astfel, abuzurile şi asigurându-se protecția drepturilor şi intereselor legitime ale celorlalte părți.

Drept urmare, instanța de fond just a statuat asupra faptului aplicabilității prevederilor art.207 alin.(2) lit.f) Cod administrativ, în ce privește pretenția reclamantei cu privire la anularea *autorizaţiei de construire nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.09 din 18.11.2005 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile.*

În continuare instanța de recurs subliniază că, **în temeiul art. 16 alin. (1) al Legii contenciosului administrative (în vigoare până la 01 aprilie 2019)**, *persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ şi nu este mulţumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanţa de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte a actului respectiv şi repararea pagubei cauzate*.

Conform art. 17 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ (în vigoare până la 01 aprilie 2019), *cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoaşterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării*

termenului prevăzut de lege pentru soluţionarea acesteia; data comunicării refuzului de soluţionare a unei cereri, prin care se solicită recunoaşterea dreptului pretins sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluţionarea unei astfel de cereri; data comunicării actului administrativ, în cazul în care legea nu prevede procedura prealabilă.

Iar, conform art. 209 alin. (1) Cod administrativ (în vigoare din 01.04.2019), **acțiunea în contestare** și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia.

Instanța de recurs reiterează că, prin acțiunea formulată, reclamanta solicită anularea:

- autorizaţiei de construire nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.09 din 18.11.2005 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile;

*- autorizaţiei de construire nr.08 din 02.12.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei cu suprafaţa de 132,0 m.p.” şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.13 din 31.10.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei *****” eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile*.

Astfel se reține că actele contestate au fost emise în anul 2006 și respectiv 2013.

Din materialele cauzei se constată că, Tatiana Spînu **la data de 05.07.2021** (f.d.162), iar la 22.06.2022 soțul acesteia Vasile Spînu (f.d.163-164) care acționa în bază de procură reprezentîndu-i primei interesele (f.d.196) au solicitat și primit informații din dosarului cadastral a bunului imobil *****3 care conține **atît autorizaţia de construire nr.01 din 16.01.2006 cît și procesul verbal de recepție finală a lucrărilor de edificare a „Secției de asamblare a mobilei” efectuate în baza acesteia, dar și a certificatului de urbanism nr.09 din 18.11.2005.**

Implicit potrivit extrasului din Registrul Bunurilor Imobile prezentat de însuși reclamantă, la depunerea acțiunii, (Vol.I f.d.11) se atestă incontestabil că începînd cu data de **30.11.2006** în Registrul Bunurilor Imobile a fost înregistrată informația privind recepționarea lucrărilor ce țin de edificarea construcției litigioase, ceia ce prezumă că toţi au cunoscut de acest fapt, ori informaţia din registrul vizat conform prevederilor art.6 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543-XIII din 25.02.1998 este una publică.

Raportînd aceste circumstanţe de fapt la normele de drept enunţate instanța de fond just a statuat că, acţiunea în contestare înaintată de Tatiana Spînu la data

de 23 septembrie 2022, împotriva Primăriei *****, r-nul Dubăsari, terț interesat Nicolae Variaghin cu privire la anularea:

- autorizaţiei de construire nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.09 din 18.11.2005 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile;

- autorizaţiei de construire nr.08 din 02.12.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei cu suprafaţa de 132,0 m.p.” şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.13 din 31.10.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei *****” eliberat pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile **a fost depusă peste termenul legal de înaintare a acţiunii în contencios administrativ.**

Or făcînd cunoștință cunoștință cu actele administrative contestate încă în anul 2021, prezenta acțiune a fost depusă la 23 septembrie 2022.

Mai mult, reclamanta, care de fapt a omis termenul de depunere a acțiunii în contencios administrativ în interiorul termenului stabilit de legiuitor, nu a utilizat la depunerea cererii cererii de chemare în judecată - dreptul și obligația de a solicita repunerea sa în acest drept. Or, art.65 alin.(1), (2), (3) Cod administrativ, stabileşte că, dacă o persoană, din motive independente de voinţa ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpa unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului. **Cererea de repunere în termen se depune în termen de 15 zile de la înlăturarea impedimentului.** La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază şi, suplimentar, se recuperează acţiunile omise. **După 6 luni de la expirarea termenului omis** repunerea în termen nu mai poate fi solicitată, iar **acţiunea omisă nu mai poate fi recuperată,** cu excepţia cazului cînd acest lucru nu a fost posibil pînă la expirarea termenului de un an ca urmare a forţei majore. Prin urmare în speță instituția repunerii în termen nu este aplicabilă.

În contextul enunţat, instanţa de recurs învederează că termenele de prescripţie se referă la termenele de apărare a drepturilor şi a intereselor protejate de lege. Din această perspectivă ele sunt abordate ca intervale de timp conferite pentru adresarea în instanţa de judecată cu cereri de apărare sau exercitare forţată a drepturilor sau a intereselor legitime ale persoanelor ce sesizează instanţa. Stabilirea termenelor de prescripţie este îndreptată spre asigurarea funcţionării normale a circuitului de drept. Scopul acestei instituţii juridice rezidă în menţinerea stabilităţii ordinii de drept.

În jurisprudenţa sa Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menţionat de nenumărate ori, că dreptul la un proces echitabil în faţa unui tribunal, garantat prin articolul 6 din Convenţie, trebuie să fie interpretat în lumina preambulului Convenţiei, care enunţă preeminenţa dreptului ca element al patrimoniului comun al Statelor contractante. Unul din elementele fundamentale ale

preeminenţei dreptului fiind principiul securităţii raporturilor juridice. Curtea a apreciat că reglementarea referitoare la formalităţile şi termenele ce trebuie respectate pentru a promova o acţiune/cale de atac urmăreşte să asigure o bună administrare a justiţiei şi, în particular, să respecte principiul securităţii juridice şi că cei interesaţi trebuie să aibă posibilitatea de a se aştepta ca aceste reguli să fie aplicate.

Astfel, depăşirea termenului de adresare în instanţă şi efectele unei asemenea depăşiri reprezintă sancţiunea civilă aplicată reclamantului pentru nevalorificarea drepturilor sale în interiorul termenului legal, care la caz se materializează prin declararea inadmisibilității acțiunii pe temeiul prevăzut la art.207 alin.(2) lit.d) Cod administrativ.

Instanța de recurs remarcă că, în virtutea principiului bunei-credinţe, partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege şi să acţioneze în vederea protejării intereselor sale juridice. De altfel, obligaţia respectivă derivă şi din prevederile art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit căruia participanţii la procedura administrativă şi procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile şi să îşi îndeplinească obligaţiile cu bună-credinţă, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanţi.

La caz însă, se stabileşte lipsa de valorificare diligentă de către reclamanta/recurentă a drepturilor sale procedurale, ce a şi generat omiterea termenului legal de depunere a cererii de chemare în judecată.

Or, aplicând principiul *nemo censetur ignorare legem*, conform căruia necunoașterea sau cunoașterea greșită a legii nu exonerează persoanele de obligația de a se conforma legii, nerespectarea termenului de depunere a acțiunii în instanța de judecată se datorează în exclusivitate comportamentul pasiv și indiferent al reclamantului/recurent.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudenţa sa constantă a reiterat că, ţine de obligaţia părţilor de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanţă (a se vedea cauza Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

În speță, este evident că, contrar celor menționate, reclamanta/recurentă nu a dat dovadă de promptitudine în vederea contestării în instanța de judecată a

- autorizaţiei de construire nr.01 din 16.01.2006 şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.09 din 18.11.2005 eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile; precum și a

- autorizaţiei de construire nr.08 din 02.12.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei cu suprafaţa de 132,0 m.p.” şi a certificatului de urbanism pentru proiectare nr.13 din 31.10.2013 „Reconstrucţia secţiei de asamblare a mobilei *****” eliberate pe numele lui Variaghin Nicolae Vasile.

Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău reiterează că, accesul la justiție poate fi limitat, în special prin instituirea condițiilor de admisibilitate, domeniu în care statul se bucură de o anumită marjă de apreciere. Aceste limitări trebuie să urmărească un scop legitim, asigurându-se o proporţionalitate între interesul persoanei şi scopul legitim urmărit (Guerin contra Franţei, 29 iulie 1998, § 37). Totuşi, limitările nu trebuie să reducă la zero esenţa acestui drept. Regulile de procedură au scopul de a asigura o bună administrare a justiţiei şi, în special, a asigura securitatea raporturilor juridice, iar cei implicaţi în proceduri trebuie să se aştepte ca aceste reguli să fie aplicate (Miragall Escolano ş.a. contra Spaniei, 25 ianuarie 2000, § 33). Curtea Europeană a statuat că, dincolo de limitele care circumscriu conţinutului acestui drept, există loc pentru restrângeri aduse implicit.

Dreptul de acces la o instanţă de judecată impune, prin însăşi natura sa, a fi reglementat de către stat, reglementare care poate fi variabilă în timp şi spaţiu, în funcţie de nevoile şi resursele comunităţii şi ale indivizilor (Ashingdane contra Regatului Unit al Marii Britanii).

Plus la aceasta, instanța de recurs notează că, o astfel de soluţie este compatibilă cu respectarea garanţiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale.

Astfel, raportând circumstanţele de fapt ale cauzei la prevederile legale enunţate mai sus şi ţinând cont de faptul că concluziile expuse în încheierea instanţei de fond sunt legale și întemeiate, actul procesual al instanței de fond răspunde pe deplin exigențelor de motivare și legalitate, iar argumentele invocate de către recurentă, urmare a analizei detaliate au fost apreciate de Colegiu ca fiind lipsite de substanță juridică obiectivă, Completul judiciar concluzionează despre faptul că recursul declarat de Tatiana Spînu, reprezentată de avocatul Sarsaman Grigore, este neîntemeiat - motiv din care acesta urmează a fi respins, menţinând integral încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul central din 25 iunie 2024.

În conformitate cu prevederile art.243 alin. (1) lit. b), alin. (3) Cod Administrativ, Completul de Contencios Administrativ din cadrul Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Chişinău

d e c i d e:

Recursul declarat de Tatiana Spînu, reprezentată de avocatul Sarsaman Grigore - **se respinge.**

Se menţine încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul central din 25 iunie 2024.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,

Judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii

Dașchevici Grigore

Bostan Angela